

**DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
MECLİS DENETİM KOMİSYONU
2024 YILI RAPORU**

KOMİSYON ÜYELERİ

Komisyon Başkanı	: Berfin Orak KAYA
Komisyon Başkan Vekili	: Ersin ÖZGÖREN
Komisyon Üyesi	: Mahmut YOKUŞ
Komisyon Üyesi	; Hayat ÖZMEZ
Komisyon Üyesi	: Ethem İPEK

Rapor Tarihi : 27.03.2025

Rapor No : 2025/1

T.C

DİYARBAKIR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
Meclis Denetim Komisyon Başkanlığı

Sayı :
Konu : Denetim Raporu

27.03.2025

KARAR

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 25.nci maddesi uyarınca Diyarbakır Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından görevlendirilen Denetim Komisyonumuz, 2024 yılına ilişkin çalışmalarını tamamlamış, hazırlanan 2024 yılına ilişkin Denetim Komisyon Raporunun Meclis Başkanlığına sunulmasına oy birliği ile karar verilmiştir.

KOMİSYON ÜYELERİ

Berfin Orak KAYA
Denetim Kom. Bşk.

Ersin ÖZGÖREN
Den. Kom. Bşk. V.

Mahmut YOKUŞ
Denetim Kom. Üyesi

Hayat ÖZMEZ
Denetim Kom. Üyesi

Ethem İPEK
Denetim Kom. Üyesi

İÇİNDEKİLER

DENETİM KOMİSYONU

I. GENEL BİLGİ	4
II# AMAÇ	5
III, SUNUŞ	5
IV. YAPILAN TESPİTLER.....	6
A- TEŞKİLAT ŞEMASI VE PERSONEL DURUMU	6
a) Teşkilat Şeması	7
b) Personel Durumu	8
B- BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ	8
a) Belediye Gelirleri	8
b) Belediye Giderleri.....	9
C- BÜTÇE DEĞERLENDİRMELERİ	11
1- Bütçe Gelirleri.....	11
2 Bütçe Giderleri	14
3- Büyükşehir Belediyesinin 31.12.2024 Tarihli Bilançosu	21
D-YAPILAN SATIN ALMALARLA İLGİLİ DEĞERLENDİRME	22
E- BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİNE AİT TAŞINMAZLAR	24
F- BÜYÜKŞEHİR TAŞINIRLARI.....	25
Y O##DEĞERLENDİRME	26
IV SONUÇ	28

I. GENEL BİLGİ

Belediyeler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 'Mahalli idareler' başlıklı 127'nci maddesinde, belediye halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları seçimlerle oluşturulan kamu tüzelkişileri olarak tanımlanmıştır.

Belediyelerin kuruluş, görev ve yetkilerinin ise yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği de yine Anayasa'da hüküm altına alınmıştır. Ayrıca, kanunla büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirilebileceği de Anayasa'da belirtilerek büyükşehir belediyelerinin ve onlara bağlı idarelerin kuruluşuna cevaz verilmiştir. Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi de Anayasadan alınan yetki ile kurulmuştur.

Belediyelerin kuruluşu, organları, yönetimi, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları 5393 sayılı Belediye Kanunu ile düzenlenmiştir. Bu Kanunun Belediye Organları başlıklı ikinci kısmının Belediye Meclisi başlık birinci bölümünün 25'inci maddesinde Denetim Komisyonu düzenlenmiştir.

Kanun sistematüğinden anlaşılacağı üzere Komisyon Üyesi, Denetim Komisyonları belediye meclisinin bir unsuru olarak belediyelerin asli organları arasında sayılmıştır. Kanunun "Denetim Komisyonu" başlıklı 25 inci maddesinde; " İl ve ilçe belediyeleri ile nüfusu 10.000'in üzerindeki belediyelerde, belediye meclisi, her ocak ayı toplantısında belediyenin bir önceki yıl gelir ve giderleri ile bunlara ilişkin hesap kayıt ve işlemlerinin denetimi için kendi üyeleri arasından gizli oyla ve üye sayısı üçten az beşten çok olmamak üzere bir denetim komisyonu oluşturur.

Komisyon, her siyasî parti grubunun ve bağımsız üyelerin meclisteki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle oluşur. Komisyon, belediye başkanı tarafından belediye binası içinde belirlenen yerde çalışır ve çalışmalarında kamu personelinden ve gerektiğinde diğer uzman kişilerden yararlanabilir. Denetim komisyonu toplantılarına, belediye ve bağlı kuruluşları dışındaki kamu kurum ve kuruluşlarından görevlendirilenlere (1.000); kamu personeli dışındaki diğer uzman kişilere büyükşehir belediyelerinde (3.000), diğer belediyelerde (2.000)gösterge rakamının Devlet memurlarına uygulanan aylık katsayıyla çarpımı sonucu bulunacak miktarı geçmemek üzere, belediye meclisince belirlenecek miktarda günlük ödeme yapılır. Denetim komisyonunun emrinde görevlendirilecek kişi ve gün sayısı belediye meclisince belirlenir. Uzman kişilerde aranacak nitelikler belediye meclisinin çalışmasına dair yönetmelikte düzenlenir.

II- AMAÇ

Komisyonumuz yaptığı çalışma ile belediyenin 2024 yılı gelir ve giderlerinin yanı sıra bunlara ilişkin hesap ve kayıt işlemlerinin incelenip değerlendirilmesinde;

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu,
5393 sayılı Belediye Kanunu,
5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu,
2464 sayılı Belediye Gelirler Kanunu,
4734 sayılı Kamu İhale Kanunu,
2886 sayılı Devlet İhale Kanunu,
3194 sayılı, İmar Kanunu,
2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu,
237 sayılı Taşıt Kanunu,
6183 sayılı Amme Alacakları Kanunu,
4749 sayılı Kamu Finansman ve Borç Yönetimi Kanunu,
1593 sayılı Umumi Hıfzı Sihha Kanunu,
5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu,
213 sayılı Vergi Usulü Kanunu,
2872 sayılı Çevre Kanunu,
657 sayılı Devlet Memurları Kanunu,
4857 sayılı İş Kanunu
6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması hakkında Kanun

6245 sayılı Harcırah Kanunu ile bunlara bağlı yönetmelikler ve bakanlık genelgeleri ile ilgili diğer mevzuat esas alınarak; Belediyenin organizasyon şemasında yer alan daire başkanlığı ve buna bağlı tüm birimlerin; Kamu kaynaklarının tanımlanmış standartlara uygun olarak etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasını, ayrıca, Belediyenin herhangi bir kamu zararına uğratılıp uğratılmadığının tespiti için tamamen bağımsız ve objektif bir denetim amaçlanmıştır

III- SUNUŞ

Denetim Komisyonumuz, yasadan kaynaklanan görevini icra etmek için, 2024 yılına ilişkin mali veriler ve bunlara konu gelir-gider evrakları üzerinde; fiziki inceleme ve sayım, doğrulama, belgelerin incelenmesi ve karşılaştırma, yeniden hesaplama, kayıt sisteminin gözden geçirilmesi, gözlem, soru sorma, hesaplar arası ilişki kurma, yöntemiyle de incelemeler yapılmıştır.

Ayrıca 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında incelenmesine gerek duyulan

doğrudan temin, pazarlık ve açık ihale usulü yöntemiyle alımlara ait dosyalar taranıp, kanun hükümlerine uygunluğu konusunda kontrol edilmiştir. Büyükşehir Belediyesi'nin yapılan tahsilâtlarla ilgili sondajlama yöntemiyle tahsilat makbuzları alınarak tahsilatların banka hesaplarına yatırılıp yatırılmadığı, yatan miktarların makbuzlarla aynı olup olmadığı sondajlama yöntemi ile bakılarak görülebilen hata ve eksiklikler ile eleştiriyi gerektiren konular ve önerilen hususlar ile ilgili tespit edilen denetim sonuçları aşağıdaki bölümlerde değerlendirilmiştir.

İncelemeler sırasında 2024 yılı gelir - gider ve gelir - giderlere konu işlemlerle ilgili olarak, bilgisine gereksinim duyulan daire başkanı ve diğer sorumlularla görüşmeler yapılmış ve bunlara dair değerlendirmeler rapora yansıtılmıştır.

Raporumuzun inceleme araştırma bölümünde bütçe ve kesin hesap karşılaştırmaları, belediyenin gelirleri, giderleri, borçları, alacakları ve bilânçosu ana başlıklar halinde incelenmiş, komisyonumuzun tespitleri ve önerileri sıralanmıştır.

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nde görevli olarak çalışan tahsildarlardan kefalet kesintisi yapıldığı, kefalet kesintilerinin belediyenin banka hesaplarına yatırıldığı, üçer aylık dönemler sonunda bordroların tanzim edilerek makbuzları ile birlikte kefalet sandığına gönderildiği incelenmiştir.

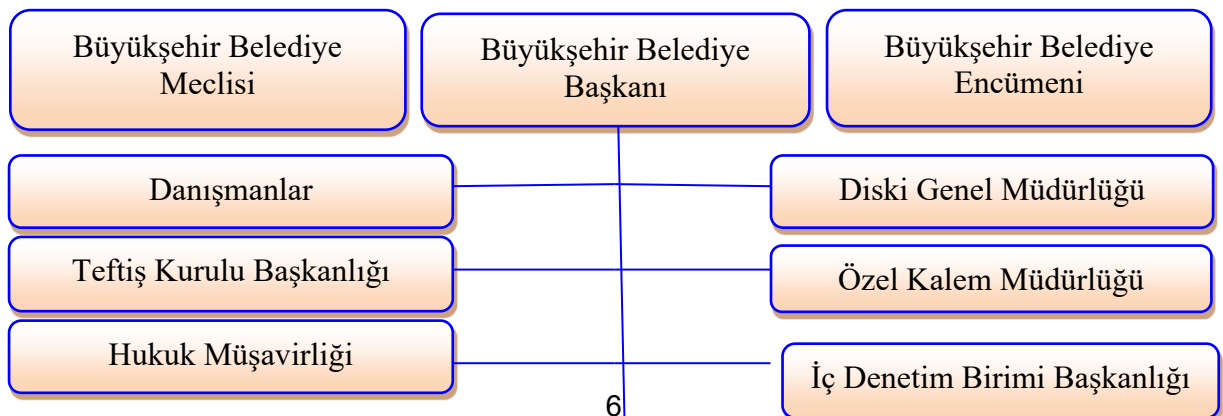
Raporumuzun sonuç bölümünde ise Denetim Komisyonumuzun kanaat ve kararı yer almaktadır.

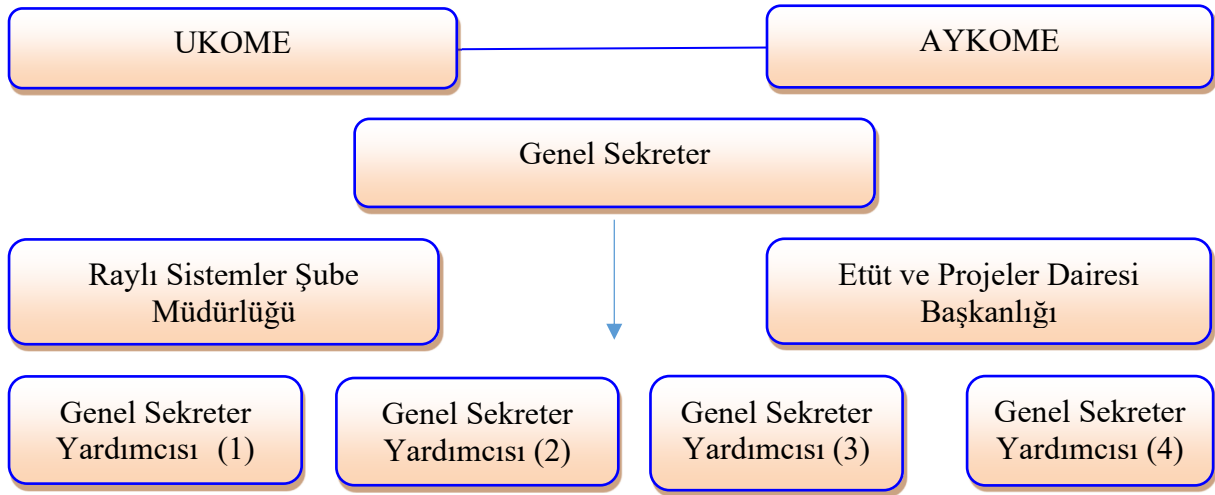
IV- YAPILAN TESPİTLER

A) TEŞKİLAT ŞEMASI VE PERSONEL DURUMU

a- Teşkilat Şeması:

Belediyeler, yürütmüş olduğu faaliyetlere ilişkin oluşturmuş oldukları teşkilat yapısını, Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik ve ekinde yer alan hususlar doğrultusunda oluşturabilir. Süreç içerisinde sürekli değişikliğe uğrayan Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı Teşkilat Şemasının en son haline aşağıda yer verilmiştir.

Teşkilat Şemasından anlaşılabacağı üzere Büyükşehir Belediye Başkanlığına bağlı Genel Sekreterlik, Diski Genel Müdürlüğü, İç Denetim Birimi, Teftiş Kurulu, Hukuk Müşavirliği, Özel Kalem Müdürlüğü, Danışmanlar, AYKOME ve UKOME Birimleri yer almaktadır.

Genel Sekreterliğe bağlı 4 Genel Sekreter Yardımcısı, 26 Daire Başkanı ve 105 Şube Müdürü görev yapmaktadır.

b- Personel Durumu

Diyarbakir Büyükşehir Belediyesi, Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik uyarınca 3264 memur ve 1630 kadrolu işçi çalıştırabilir.

İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanlığından alınan ve Ek-1 de birim bazında dökümü yapılan verilere göre Diyarbakir Büyükşehir Belediye Başkanlığında görev yapan memur, sözleşmeli memur, kadrolu işçi, tiyatrocu ve geçici işçi sayıları aşağıda belirtilmiştir.

Statü	Kişi Sayısı
Memur	789
Sözleşmeli	326
Kadrolu İşçi	75
Geçici İşçi	8
Tiyatrocu	32
Personel A.Ş.	2829
Toplam	4089

Kurum bünyesinde çalışan tüm personele yapılan ücret giderlerinin 5393 sayılı yasanın 49'ncu maddesine belirtilen yasal oranlar içerisinde kalıp kalmadığına ilişkin ilgili dönem gelir ve giderleri üzerinde yapılan inceleme sonucunda tespit edilen hususlar aşağıda tablo halinde belirtilmiştir.

Personel Giderlerinin Kanun Hükmüne Uygunluğunun Hesaplanması	
2023 Yılı Bütçe Geliri (Net)	6.858.914.121,51
2023 Yılı Yeniden Değerleme (58,46)	4.009.721.195,43
Toplam Gelir	10.868.635.316,94
2024 Yılında Personel Gideri Tutarı	2.374.980.663,73
2024 Yılı Bütçesinin Personel Giderine Oranı	%21,85

Yukarıda düzenlenen tablodan da anlaşıldığı üzere 5393 sayılı Belediye Kanununun norm kadro ve personel istihdamı başlıklı 49. Maddesinin 8.Paragrafında "Belediyenin yıllık toplam personel giderleri, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre belirlenecek yeniden değerlendirme katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarın %30 unu aşamaz. Nüfusu 10.000'in altında olan belediyelerde bu oran % 40 olarak uygulanır." denilmektedir. Bu oran 2024 yılı için %30'luk oranı aşmadığı tespit edilmiş olup,% 21.85 olarak gerçekleşmiştir.

B) BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ

a) Belediyenin Gelirleri

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesinin 2024 yılı Gelirlerinin dökümü aşağıda tablo halinde çıkarılmıştır.

2- FAALİYETLERE İLİŞKİN BİLGİ VE DEĞERLENDİRMELER(01.01.2024-31.12.2024)					
B- CETVELİ MALİ BİLGİLER (Bütçe Gelirleri)					
Bütçe Uygulama Sonuçları					
GELİR KODU	GELİRİN ADI	TAHMİNİ GELİR	GERÇEKLEŞEN GELİR	2024 YILI GELİR BÜTÇESİ	
				GERÇ. ORANI %	GERÇ. PAYI %
01	VERGİ GELİRLERİ	82.110.000,00	18.189.343,35	22,15%	0,20%
03	TEŞEBBÜS ve MÜLKİYET GELİRLERİ	752.640.000,00	506.638.157,36	67,31%	5,57%
04	ALINAN BAĞIŞ ve YARDIMLAR ile ÖZEL GELİRLER	389.620.000,00	78.584.800,62	20,17%	0,86%
05	DİĞER GELİRLER	8.300.530.000,00	8.407.610.635,49	101,29%	92,46%
06	SERMAYE GELİRLERİ	1.021.100.000,00	222.966,50	0,02%	0,00%
08	ALACAKLARDAN TAHSİLAT	60.000.000,00	82.204.427,91	137,01%	0,90%

TOPLAM	10.606.000.000,00	9.093.450.331,23	85,74%	100%
RED VE İADELER	6.000.000,00	5.064.934,45	84%	0%
NET GELİR	10.600.000.000,00	9.088.385.396,78	85,74%	100%
GERÇEKLEŞME ORANI		85,74%		

Yukarıda düzenlenen tablodan da anlaşılacağı üzere Kurumun Gelir Bütçesinin toplam gerçekleşme oranı % 85.74 seviyesinde olup, gerçekleşme oranı en düşük gelir kalemleri % 22,15 Vergi Gelirleri, % 0,02 Sermaye gelirleri, % 20.17 alınan bağış ve yardımlar ile %67.31 Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri olmuştur. Gelir Kalemleri içerisinde en yüksek gerçekleşme oranı % 137.01 Alacaklardan Tahsilat ile % 101,29 oranında Diğer Gelirler Hesabında gerçekleşmiştir.

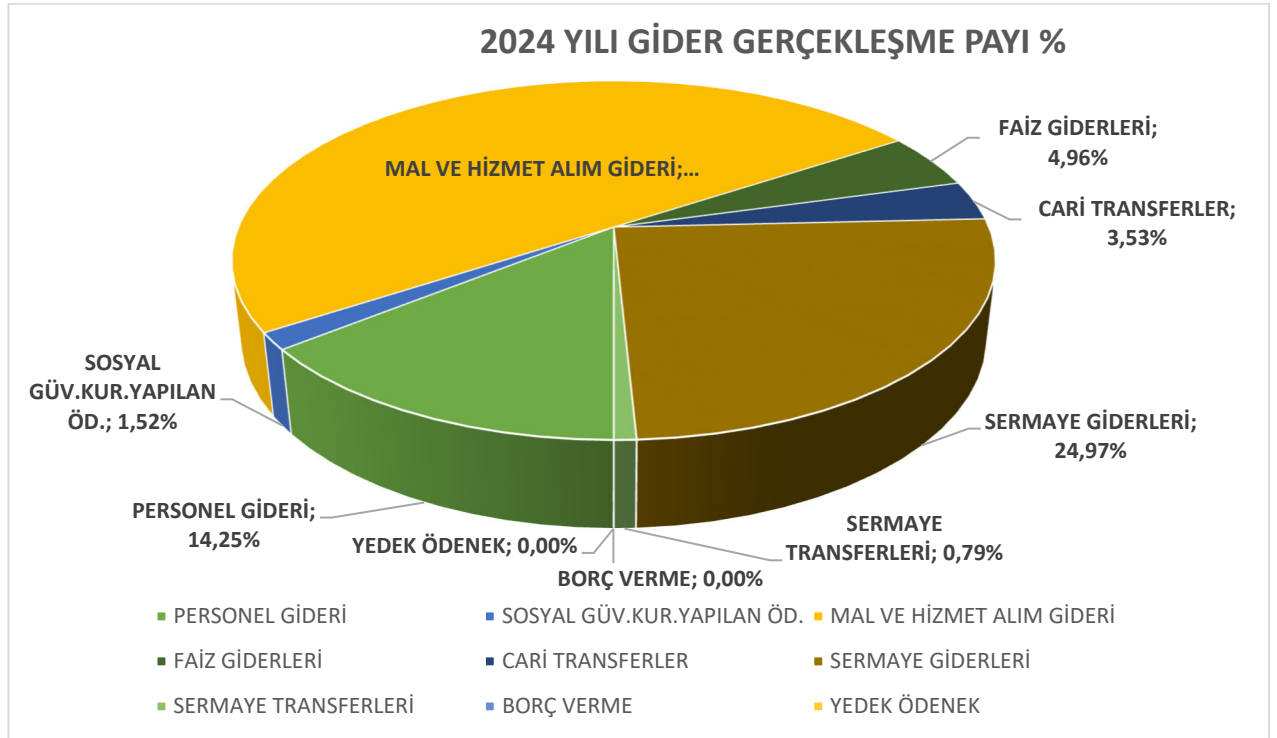
b)- Belediyesinin Giderleri

1- FAALİYETLERE İLİŞKİN BİLGİ VE DEĞERLENDİRMELER (01.01.2024-31.12.2024)					
A. MALİ BİLGİLER(Bütçe Giderleri)					
Bütçe Uygulama Sonuçları					
GİDER KODU	GİDERİN ADI	BÜTÇE VERİLEN	GERÇEKLEŞEN GİDER	2024 YILI GİDER BÜTÇESİ	
				GERÇ. ORANI %	GERÇ. PAYI %
01	PERSONEL GİDERİ	1.275.845.000,00	1.235.579.826,80	96,84%	14,25%
02	SOSYAL GÜV. KUR.YAPILAN ÖD.	146.300.000,00	132.083.089,29	90,28%	1,52%

03	MAL VE HİZMET ALIM GİDERİ	5.056.298.400,00	4.334.379.670,48	85,72%	49,98%
04	FAİZ GİDERLERİ	435.000.000,00	429.736.809,47	98,79%	4,96%
05	CARİ TRANSFERLER	370.295.000,00	305.730.810,19	82,56%	3,53%
06	SERMAYE GİDERLERİ	4.632.611.600,00	2.165.729.755,85	46,75%	24,97%
07	SERMAYE TRANSFERLERİ	71.100.000,00	68.645.660,00	96,55%	0,79%
08	BORÇ VERME	2.000.000,00	0,00	0,00%	0,00%
09	YEDEK ÖDENEK	10.550.000,00	0,00	0,00%	0,00%
TOPLAM		12.000.000.000,00	8.671.885.622,08	72,27%	100%
GERÇEKLEŞME ORANI			72,27%		

Gider bütçesinin toplam gerçekleşme oranı % 72.27 seviyesinde olup Gider kalemleri içerisinde % 98.79 oranı ile Faiz Giderleri en yüksek oranda olup bunu % 96.84 Personel giderleri, % 96,55 Sermaye transferleri izler iken en düşük gerçekleşme oranı % 46.75. Sermaye Transferleri olmuştur.

Bütçe tahminleri ve gerçekleşme oranındaki isabet, çağdaş yönetim anlayışlarının fazlasıyla önemsendiği bir husus olup, kurum gelir ve giderlerinin iyi bir planlama ile isabet oranı yüksek seviyede gerçekleşecek bütçelerin yapılması gerekir

C)-BÜTÇE DEĞERLENDİRMELERİ

1- Bütçe Gelirleri

Bütçe Gelirlerinin Ekonomik Sınıflandırılması Tablosu (tahsilatlar)

İlk Yevmiye Tarihi : 01/01/2024

Son Yevmiye Tarihi : 31/12/2024

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Bütçe Gelirlerinin Ekonomik Sınıflandırılması Tablosu (Örnek-89)		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Cari Yıl (2024)
800	Bütçe Gelirleri Hesabı	9.093.450.331,23
800.01	Vergi Gelirleri	18.189.343,35
800.01.03	Dahilde Alınan Mal Ve Hizmet Vergileri	8.207.057,44
800.01.03.02	Özel Tüketim Vergisi	21.818,95
800.01.03.02.52	Konutlara Ait Elektrik ve Havagazı Tüketim Vergisi	21.818,95
800.01.03.09	Dahilde Alınan Diğer Mal Ve Hizmet Vergileri	8.185.238,49
800.01.03.09.52	Yangın Sigortası Vergisi	4.469.078,76
800.01.03.09.53	İlan Ve Reklam Vergisi	3.716.159,73
800.01.06	Harçlar	9.982.285,91
800.01.06.09	Diğer Harçlar	9.982.285,91
800.01.06.09.53	İşgal Harcı	3.380.540,06
800.01.06.09.54	İşyeri Açma İzni Harcı	64.320,00
800.01.06.09.59	Toptancı Hali Resmi	2.273.117,55
800.01.06.09.99	Diğer Harçlar	4.264.308,30
800.03	Teşebbüs Ve Mülkiyet Gelirleri	506.638.157,36
800.03.01	Mal Ve Hizmet Satış Gelirleri	442.715.360,74
800.03.01.01	Mal Satış Gelirleri	5.330.886,00
800.03.01.01.01	Şartname, Basılı Evrak, Form Satış Gelirleri	69.200,00
800.03.01.01.04	Diğer Değerli Kağıt Bedelleri	101.686,00
800.03.01.01.99	Diğer Mal Satış Gelirleri	5.160.000,00
800.03.01.02	Hizmet Gelirleri	437.384.474,74
800.03.01.02.02	Muayene, Denetim Ve Kontrol Ücretleri	4.966.168,00
800.03.01.02.03	Avukatlık Vekalet Ücreti Gelirleri	127.585,74
800.03.01.02.10	Sportif Faaliyet Gelirleri	224.820,00
800.03.01.02.16	Elektrik Enerjisi Gelirleri	41.552.347,15
800.03.01.02.40	Otopark İşletmesi Gelirleri	5.692.918,80
800.03.01.02.54	Ekonomik Hizmetlere İlişkin Gelirler	159.280,00
800.03.01.02.57	Sosyal Hizmetlere İlişkin Gelirler	1.318.815,02
800.03.01.02.59	Ulaştırma Hizmetlerine İlişkin Gelirler	17.692.369,25
800.03.01.02.99	Diğer Hizmet Gelirleri	365.650.170,78
800.03.02	Malların Kullanma Veya Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri	105.042,00
800.03.02.01	Malların Kullanma Veya Faaliyette Bulunma İzni Gelirleri	105.042,00
800.03.02.01.99	Malların Kullanma Veya Faaliyette Bulunma İznine İlişkin Diğer Gelirler	105.042,00
800.03.06	Kira Gelirleri	63.702.237,58
800.03.06.01	Taşınmaz Kiraları	62.733.517,67
800.03.06.01.02	Ecrimisil Gelirleri	5.101.186,99
800.03.06.01.05	Kültür Amaçlı Tesis Kira Gelirleri	26.250,00
800.03.06.01.99	Diğer Taşınmaz Kira Gelirleri	57.606.080,68
800.03.06.02	Taşınır Kiraları	33.991,00
800.03.06.02.01	Taşınır Kira Gelirleri	33.991,00
800.03.06.03	Ön İzin, İrtifak Hakkı Ve Kullanma İzni Gelirleri	934.728,91

800.03.06.03.01	Ön İzin Gelirleri	934.728,91
800.03.09	Diğer Teşebbüs Ve Mülkiyet Gelirleri	115.517,04
800.03.09.09	Diğer Gelirler	115.517,04
800.03.09.09.99	Diğer Çeşitli Teşebbüs Ve Mülkiyet Gelirleri	115.517,04
800.04	Alınan Bağış Ve Yardımlar İle Özel Gelirler	78.584.800,62
800.04.04	Kurumlardan Ve Kişilerden Alınan Yardım Ve Bağışlar	23.557.400,00
800.04.04.01	Cari	23.557.400,00
800.04.04.01.02	Kişilerden Alınan Bağış Ve Yardımlar	23.557.400,00
800.04.05	Proje Yardımları	55.027.400,62
800.04.05.01	Cari	43.372.139,35
800.04.05.01.01	Genel Bütçeli İdarelerden Alınan Proje Yardımları	42.993.953,20
800.04.05.01.09	Diğerlerinden Alınan Proje Yardımları	378.186,15
800.04.05.02	Sermaye	11.655.261,27
800.04.05.02.01	Genel Bütçeli İdarelerden Alınan Proje Yardımları	11.655.261,27
800.05	Diğer Gelirler	8.407.610.635,49
800.05.01	Faiz Gelirleri	111.414.077,24
800.05.01.08	Vergi, Resim Ve Harç Gecikme Faizleri	14.008,49
800.05.01.08.01	Vergi, Resim Ve Harç Gecikme Faizleri	14.008,49
800.05.01.09	Diğer Faizler	111.400.068,75
800.05.01.09.03	Mevduat Faizleri	111.399.690,00
800.05.01.09.99	Diğer Faizler	378,75
800.05.02	Kişi Ve Kurumlardan Alınan Paylar	8.220.885.868,97
800.05.02.02	Vergi Ve Harç Gelirlerinden Alınan Paylar	8.202.315.530,56
800.05.02.02.51	Merkezi İdare Vergi Gelirlerinden Alınan Paylar	8.188.644.473,36
800.05.02.02.54	Konutlara Ait Çevre Temizlik Vergisinden Alınan Büyükşehir Belediyesi Payı	13.671.057,20
800.05.02.08	Mahalli İdarelere Ait Paylar	186.008,52
800.05.02.08.51	Maden İşletmelerinden Alınan Paylar	186.008,52
800.05.02.09	Diğer Paylar	18.384.329,89
800.05.02.09.99	Diğer Paylar	18.384.329,89
800.05.03	Para Cezaları	11.473.113,37
800.05.03.02	İdari Para Cezaları	5.802.316,51
800.05.03.02.99	Diğer İdari Para Cezaları	5.802.316,51
800.05.03.04	Vergi Cezaları	4.499.015,35
800.05.03.04.01	Vergi Ve Diğer Amme Alacakları Gecikme Zamları	3.769.254,76
800.05.03.04.23	7256 sayılı Kanun Kapsamında Yİ/ÜFE Tutarı	626,76
800.05.03.04.24	7256 sayılı Kanun Kapsamında Katsayı Tutarı	6.654,36
800.05.03.04.26	7326 sayılı Kanun Kapsamında Yİ/ÜFE Tutarı	636,96
800.05.03.04.27	7326 sayılı Kanun Kapsamında Katsayı Tutarı	303,35
800.05.03.04.29	7440 sayılı Kanun Kapsamında Tİ/ÜFE Tutarı	113.795,92
800.05.03.04.30	7440 sayılı Kanun Kapsamında Katsayı Tutarı	580.543,24
800.05.03.04.91	Usulsüzlük, Vergi Ziyayı Ve Kaçakçılık Cezaları	27.200,00
800.05.03.09	Diğer Para Cezaları	1.171.781,51
800.05.03.09.99	Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Para Cezaları	1.171.781,51
800.05.09	Diğer Çeşitli Gelirler	63.837.575,91
800.05.09.01	Diğer Çeşitli Gelirler	63.837.575,91
800.05.09.01.01	İrat Kaydedilecek Nakdi Teminatlar	367.125,00
800.05.09.01.06	Kişilerden Alacaklar	689.606,75
800.05.09.01.99	Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Çeşitli Gelirler	62.780.844,16
800.06	Sermaye Gelirleri	222.966,50
800.06.02	Taşınır Satış Gelirleri	222.966,50
800.06.02.09	Diğer Taşınır Satış Gelirleri	222.966,50
800.06.02.09.99	Diğer Çeşitli Taşınır Satış Gelirleri	222.966,50

800.08	Alacaklardan Tahsilat	82.204.427,91
800.08.01	Yurtiçi Alacaklardan Tahsilat	82.204.427,91
800.08.01.05	Mahalli İdarelerden	82.204.427,91
800.08.01.05.05	Bağlı İdarelerden	82.204.427,91
BÜTÇE GELİRLERİ TOPLAMI (A)		9.093.450.331,23

810	Bütçe Gelirlerinden Ret Ve İadeler Hesabı	5.064.934,45
810.01	Vergi Gelirleri	123.721,35
810.01.03	Dahilde Alınan Mal Ve Hizmet Vergileri	33.183,93
810.01.03.09	Dahilde Alınan Diğer Mal Ve Hizmet Vergileri	33.183,93
810.01.03.09.52	Yangın Sigortası Vergisi	20.900,68
810.01.03.09.53	İlan Ve Reklam Vergisi	12.283,25
810.01.06	Harçlar	90.537,42
810.01.06.09	Diğer Harçlar	90.537,42
810.01.06.09.53	İşgal Harcı	90.537,42
810.03	Teşebbüs Ve Mülkiyet Gelirleri	186.100,42
810.03.01	Mal Ve Hizmet Satış Gelirleri	174.947,98
810.03.01.02	Hizmet Gelirleri	174.947,98
810.03.01.02.40	Otopark İşletmesi Gelirleri	500,00
810.03.01.02.99	Diğer Hizmet Gelirleri	174.447,98
810.03.06	Kira Gelirleri	11.152,44
810.03.06.01	Taşınmaz Kiraları	11.152,44
810.03.06.01.02	Ecrimisil Gelirleri	623,00
810.03.06.01.99	Diğer Taşınmaz Kira Gelirleri	10.529,44
810.04	Alınan Bağış Ve Yardımlar İle Özel Gelirler	3.500.000,00
810.04.04	Kurumlardan Ve Kişilerden Alınan Yardım Ve Bağışlar	3.500.000,00
810.04.04.01	Cari	3.500.000,00
810.04.04.01.01	Kurumlardan Alınan Bağış Ve Yardımlar	3.500.000,00
810.05	Diğer Gelirler	1.255.112,68
810.05.01	Faiz Gelirleri	6.506,81
810.05.01.09	Diğer Faizler	6.506,81
810.05.01.09.99	Diğer Faizler	6.506,81
810.05.03	Para Cezaları	21.741,72
810.05.03.02	İdari Para Cezaları	17.218,53
810.05.03.02.99	Diğer İdari Para Cezaları	17.218,53
810.05.03.04	Vergi Cezaları	4.523,19
810.05.03.04.01	Vergi Ve Diğer Amme Alacakları Gecikme Zamları	4.523,19
810.05.09	Diğer Çeşitli Gelirler	1.226.864,15
810.05.09.01	Diğer Çeşitli Gelirler	1.226.864,15
810.05.09.01.06	Kişilerden Alacaklar	307.757,87
810.05.09.01.99	Yukarıda Tanımlanmayan Diğer Çeşitli Gelirler	919.106,28
BÜTÇE GELİRLERİNDEN RET VE İADELER TOPLAMI (B)		5.064.934,45
NET BÜTÇE GELİRİ (A-B)		9.088.385.396,78

Yukarıdaki tablo incelendiğinde; Bütçe Gelirleri Hesabı genel toplamının 9.093.450.331,23- TL olduğu, bunun; 18.189.343,35-TL'sının Vergi Gelirleri, 506.638.157,36-TL'sının Teşebbüsve Mülkiyet Gelirleri, 78.584.800,62-TL'sının Alınan Bağış ve Yardımlar, 8.407.610.635,49- TL'sının Diğer Gelirler, 222.966,50-TL'sının Sermaye Gelirleri, 82.204.427,91 TL'sının Alacaklardan Tahsilat Gelirlerinden meydana geldiği, 5.064.934,45-

TL'sının ise bütçe gelirlerinden Ret ve İadeler toplamı olduğu anlaşılmıştır. Dolayısıyla net bütçe geliri 9.088.385.396,78 TL olarak gerçekleşmiştir.

ÖZGELİRLERİN TOPLAM GELİRE ORANI

YIL1	GERÇEKLEŞEN ÖZ GELİR TOPLAMI	GERÇEKLEŞEN GELİR TOPLAMI	TOPLAM GELİR İÇERİSİNDEKİ ORANI
2024	867799527.81	9.088.385.396.78	% 9.548

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nin öz gelirlerinin artırılması amacıyla mükelleflere ödeme emri çekilerek borçlarını ödemeleri istenildiği, ödemeyenler hakkında araç ve banka haczi uygulaması başlatıldığı, ilan ve reklam vergisi için saha ekiplerince düzenli olarak kontrol ve tespit işleminin yapıldığı, toplam gelirler içerisindeki payının artırılması için gerekli çalışmaların yapıldığı anlaşılmıştır.

5393 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 25. maddesi gereğince Büyükşehir Belediyesi'nin 2024 yılı tahsilât işlemleri tarafımızdan örnekleme yöntemi ile denetlenmiş tahsilatlar üzerinde herhangi bir olumsuz bulguya rastlanmamıştır.

2- Bütçe Giderleri

Bütçe Giderlerinin Ekonomik Sınıflandırılması Tablosu

İlk Tarih 01.01.2024

Son Tarih 31.12.2024

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Bütçe Giderlerinin Ekonomik Sınıflandırılması Tablosu (Örnek-93)		
Hesap Kodu	Hesap Adı	Cari Yıl (2024)
830	Bütçe Giderleri Hesabı	8.671.885.622,08
830.01	Personel Giderleri	1.235.579.826,80
830.01.01	Memurlar	631.628.119,71
830.01.01.01	Temel Maaşlar	150.303.869,52
830.01.01.01.01	Temel Maaşlar	28.356.419,04
830.01.01.01.02	Taban Aylığı	121.947.450,48
830.01.01.02	Zamlar Ve Tazminatlar	437.687.537,86
830.01.01.02.01	Zamlar Ve Tazminatlar	437.687.537,86
830.01.01.03	Ödenekler	7.805.519,82
830.01.01.03.01	Ödenekler	7.805.519,82
830.01.01.04	Sosyal Haklar	28.415.576,84
830.01.01.04.01	Sosyal Haklar	28.415.576,84
830.01.01.05	Ek Çalışma Karşılıkları	7.415.615,67
830.01.01.05.01	Ek Çalışma Karşılıkları	7.123.066,06
830.01.01.05.02	İş Sağlığı Ve Güvenliği Hizmetleri Görevlendirme Ücretleri	292.549,61
830.01.02	Sözleşmeli Personel	328.963.860,03
830.01.02.01	Ücretler	150.086.071,40

830.01.02.01.02	Kadro Karşılığı Sözleşmeli Personel Ücretleri	134.625.167,85
830.01.02.01.05	Sözleşmeli Sanatçıların Ücretleri	15.460.903,55
830.01.02.02	Zamlar Ve Tazminatlar	163.372.425,75
830.01.02.02.02	Kadro Karşılığı Sözleşmeli Personel Zam Ve Tazminatları	162.142.549,06
830.01.02.02.05	Sözleşmeli Sanatçıların Zam Ve Tazminatları	1.229.876,69
830.01.02.03	Ödenekler	1.931.923,11
830.01.02.03.02	Kadro Karşılığı Sözleşmeli Personel Ödenekleri	1.931.923,11
830.01.02.04	Sosyal Haklar	13.573.439,77
830.01.02.04.02	Kadro Karşılığı Sözleşmeli Personel Sosyal Hakları	13.573.439,77
830.01.03	İşçiler	254.441.836,46
830.01.03.01	Ücretler	130.624.982,19
830.01.03.01.01	Sürekli İşçilerin Ücretleri	130.624.982,19
830.01.03.02	İhbar Ve Kıdem Tazminatlar	50.871.727,09
830.01.03.02.01	Sürekli İşçilerin İhbar Ve Kıdem Tazminatları	50.871.727,09
830.01.03.03	Sosyal Haklar	24.935.444,58
830.01.03.03.01	Sürekli İşçilerin Sosyal Hakları	24.935.444,58
830.01.03.04	Fazla Mesailer	15.165.859,54
830.01.03.04.01	Sürekli İşçilerin Fazla Mesailer	15.165.859,54
830.01.03.05	Ödül Ve İkrariyeler	32.843.823,06
830.01.03.05.01	Sürekli İşçilerin Ödül Ve İkrariyeleri	32.843.823,06
830.01.05	Diğer Personel	20.546.010,60
830.01.05.01	Ücret Ve Diğer Ödemeler	20.546.010,60
830.01.05.01.51	Belediye Başkanına Yapılan Ödemeler	2.864.624,16
830.01.05.01.52	Belediye Meclis Üyelerine Yapılan Ödemeler	13.978.294,27
830.01.05.01.90	Diğer Personelere Yapılan Diğer Ödemeler	3.703.092,17
830.02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	132.083.089,29
830.02.01	Memurlar	76.855.033,53
830.02.01.06	Sosyal Güvenlik Kurumuna	76.855.033,53
830.02.01.06.01	Sosyal Güvenlik Primi Ödemeleri	33.445.616,22
830.02.01.06.02	Sağlık Primi Ödemeleri	43.409.417,31
830.02.02	Sözleşmeli Personel	15.643.148,41
830.02.02.06	Sosyal Güvenlik Kurumuna	15.643.148,41
830.02.02.06.01	Sosyal Güvenlik Primi Ödemeleri	9.476.864,41
830.02.02.06.02	Sağlık Primi Ödemeleri	6.166.284,00
830.02.03	İşçiler	38.954.990,27
830.02.03.04	İşsizlik Sigortası Fonuna	3.328.821,84
830.02.03.04.01	İşsizlik Sigortası Fonuna	3.328.821,84
830.02.03.06	Sosyal Güvenlik Kurumuna	35.626.168,43
830.02.03.06.01	Sosyal Güvenlik Primi Ödemeleri	23.630.386,32
830.02.03.06.02	Sağlık Primi Ödemeleri	11.995.782,11
830.02.05	Diğer Personel	629.917,08
830.02.05.04	İşsizlik Sigortası Fonuna	50.979,13
830.02.05.04.01	İşsizlik Sigortası Fonuna	50.979,13
830.02.05.06	Sosyal Güvenlik Kurumuna	578.937,95
830.02.05.06.01	Sosyal Güvenlik Primi Ödemeleri	366.182,68
830.02.05.06.02	Sağlık Primi Ödemeleri	212.755,27
830.03	Mal Ve Hizmet Alım Giderleri	4.334.379.670,48
830.03.01	Üretime Yönelik Mal Ve Malzeme Alımları	57.529.128,50
830.03.01.03	Tekstil Ve Tekstil Ürünler Deri Ve Deri Ürünleri Alımları	86.058,50
830.03.01.03.01	Tekstil Ve Tekstil Ürünler Deri Ve Deri Ürünleri Alımları	86.058,50
830.03.01.04	Kereste Ve Kereste Ürünleri Alımları	344.694,00
830.03.01.04.01	Kereste Ve Kereste Ürünleri Alımları	344.694,00

830.03.01.08	Metal Ürünü Alımları	337.860,00
830.03.01.08.01	Metal Ürünü Alımları	337.860,00
830.03.01.09	Diğer Mal Ve Malzeme Alımları	56.760.516,00
830.03.01.09.01	Diğer Mal Ve Malzeme Alımları	56.760.516,00
830.03.02	Tüketime Yönelik Mal Ve Malzeme Alımları	825.863.738,30
830.03.02.01	Kırtasiye Ve Büro Malzemesi Alımları	46.056.054,28
830.03.02.01.01	Kırtasiye Alımları	8.510.854,30
830.03.02.01.03	Periyodik Yayın Alımları	11.476,00
830.03.02.01.05	Baskı Ve Cilt Giderleri	37.332.723,98
830.03.02.01.90	Diğer Kırtasiye Ve Büro Malzemesi Alımları	201.000,00
830.03.02.02	Su Ve Temizlik Malzemesi Alımları	31.301.936,03
830.03.02.02.01	Su Alımları	22.647.221,33
830.03.02.02.02	Temizlik Malzemesi Alımları	8.654.714,70
830.03.02.03	Enerji Alımları	546.747.222,21
830.03.02.03.01	Yakacak Alımları	29.371.715,46
830.03.02.03.02	Akaryakıt Ve Yağ Alımları	434.125.709,90
830.03.02.03.03	Elektrik Alımları	83.249.796,85
830.03.02.04	Yiyecek, İçecek Ve Yem Alımları	67.929.759,72
830.03.02.04.01	Yiyecek Alımları	64.249.541,61
830.03.02.04.02	İçecek Alımları	2.457.620,65
830.03.02.04.03	Yem Alımları	1.222.597,46
830.03.02.05	Giyim Ve Kuşam Alımları	9.963.072,60
830.03.02.05.01	Giyecek Alımları	5.451.109,20
830.03.02.05.02	Spor Malzemeleri Alımları	3.633.675,00
830.03.02.05.03	Tören Malzemeleri Alımları	186.714,00
830.03.02.05.04	Bando Malzemeleri Alımları	691.574,40
830.03.02.06	Özel Malzeme Alımları	90.064.658,65
830.03.02.06.01	Laboratuvar Malzemesi İle Kimyevi Ve Temizlik Malzeme Alımları	1.000.204,00
830.03.02.06.02	Tıbbi Malzeme Ve İlaç Alımları	78.114.254,65
830.03.02.06.03	Zirai Malzeme Ve İlaç Alımları	9.948.580,00
830.03.02.06.90	Diğer Özel Malzeme Alımları	1.001.620,00
830.03.02.07	Güvenlik Ve Savunmaya Yönelik Mal, Malzeme Ve Hizmet Alımları, Yapımları Ve Giderleri	5.815.575,57
830.03.02.07.11	Güvenlik Ve Savunmaya Yönelik Makine-Teçhizat Alımları	5.419.289,34
830.03.02.07.12	Güvenlik Ve Savunmaya Yönelik Makine-Teçhizat Büyük Onarımları	396.286,23
830.03.02.09	Diğer Tüketim Mal Ve Malzemesi Alımları	27.985.459,24
830.03.02.09.01	Bahçe Malzemesi Alımları İle Yapım Ve Bakım Giderleri	15.486.852,84
830.03.02.09.90	Diğer Tüketim Mal Ve Malzemesi Alımları	12.498.606,40
830.03.03	Yolluklar	3.175.324,97
830.03.03.01	Yurtiçi Geçici Görev Yollukları	1.537.575,70
830.03.03.01.01	Yurtiçi Geçici Görev Yollukları	1.537.575,70
830.03.03.02	Yurtiçi Sürekli Görev Yollukları	1.553.056,05
830.03.03.02.01	Yurtiçi Sürekli Görev Yollukları	1.553.056,05
830.03.03.03	Yurtdışı Geçici Görev Yollukları	84.693,22
830.03.03.03.01	Yurtdışı Geçici Görev Yollukları	84.693,22
830.03.04	Görev Giderleri	81.459.370,85
830.03.04.01	Tahliye Giderleri	55.000,00
830.03.04.01.90	Diğer Tahliye Giderleri	55.000,00
830.03.04.02	Yasal Giderler	34.553.992,01
830.03.04.02.03	Kusursuz Tazminatlar	10.183.864,26

830.03.04.02.04	Mahkeme Harç Ve Giderleri	7.755.017,09
830.03.04.02.90	Diğer Yasal Giderler	16.615.110,66
830.03.04.03	Ödenecek Vergi, Resim, Harçlar Ve Benzeri Giderler	46.850.378,84
830.03.04.03.01	Vergi Ödemeleri Ve Benzeri Giderler	46.822.828,64
830.03.04.03.90	Diğer Vergi, Resim Ve Harçlar Ve Benzeri Giderler	27.550,20
830.03.05	Hizmet Alımları	2.646.088.606,95
830.03.05.01	Müşavir Firma Ve Kişilere Ödemeler	2.494.400.209,39
830.03.05.01.02	Araştırma Ve Geliştirme Giderleri	445.404,58
830.03.05.01.03	Bilgisayar Hizmeti Alımları	3.838.801,36
830.03.05.01.04	Müteahhitlik Hizmetleri	2.037.521.980,32
830.03.05.01.08	Temizlik Hizmet Alım Giderleri	265.468.045,20
830.03.05.01.09	Özel Güvenlik Hizmeti Alım Giderleri	113.821.506,96
830.03.05.01.11	Hizmet Alımı Suretiyle Çalıştırılan Personele Yapılacak Kıdem Tazminatı Ödemeleri	35.312.352,56
830.03.05.01.90	Diğer Müşavir Firma Ve Kişilere Ödemeler	37.992.118,41
830.03.05.02	Haberleşme Giderleri	8.466.274,32
830.03.05.02.01	Posta Ve Telgraf Giderleri	1.725.458,12
830.03.05.02.02	Telefon Abonelik Ve Kullanım Ücretleri	831.354,81
830.03.05.02.03	Bilgiye Abonelik Ve İnternet Erişimi Giderleri	5.888.461,39
830.03.05.02.04	Haberleşme Cihazları Ruhsat Ve Kullanım Giderleri	12.000,00
830.03.05.02.05	Uydu Haberleşme Giderleri	9.000,00
830.03.05.03	Taşıma Giderleri	3.128.948,20
830.03.05.03.01	Taşımaya İlişkin Beslenme, Barındırma Giderleri	12.544,00
830.03.05.03.02	Yolcu Taşıma Giderleri	3.111.654,93
830.03.05.03.03	Yük Taşıma Giderleri	4.749,27
830.03.05.04	Tarifeye Bağlı Ödemeler	23.997.670,03
830.03.05.04.01	İlan Giderleri	2.955.716,00
830.03.05.04.02	Sigorta Giderleri	21.041.954,03
830.03.05.05	Kiralar	113.991.755,01
830.03.05.05.02	Taşıt Kiralaması Giderleri	83.417.200,97
830.03.05.05.03	İş Makinası Kiralaması Giderleri	23.885.420,00
830.03.05.05.05	Hizmet Binası Kiralama Giderleri	5.957.595,82
830.03.05.05.07	Arsa Ve Arazi Kiralaması Giderleri	549.146,68
830.03.05.05.90	Diğer Kiralama Giderleri	182.391,54
830.03.05.09	Diğer Hizmet Alımları	2.103.750,00
830.03.05.09.03	Kurslara Katılma Ve Eğitim Giderleri	54.000,00
830.03.05.09.11	Diğer Binaların İşletme Maliyetlerine Katılım Giderleri	40.050,00
830.03.05.09.90	Diğer Hizmet Alımları	2.009.700,00
830.03.06	Temsil Ve Tanıtma Giderleri	77.434.425,98
830.03.06.01	Temsil Giderleri	10.037.921,29
830.03.06.01.01	Temsil, Ağırılama, Tören, Fuar, Organizasyon Giderleri	10.037.921,29
830.03.06.02	Tanıtma Giderleri	67.396.504,69
830.03.06.02.01	Tanıtma, Ağırılama, Tören, Fuar, Organizasyon Giderleri	67.396.504,69
830.03.07	Menkul Mal, Gayrimaddi Hak Alım, Bakım Ve Onarım Giderleri	608.127.481,12
830.03.07.01	Menkul Mal Alım Giderleri	48.344.836,32
830.03.07.01.01	Büro Ve İşyeri Mal Ve Malzeme Alımları	12.773.831,91
830.03.07.01.02	Büro Ve İşyeri Makine Ve Teçhizat Alımları	25.920.072,07
830.03.07.01.03	Avadanlık Ve Yedek Parça Alımları	2.908.034,36
830.03.07.01.04	Yangından Korunma Malzemeleri Alımları	382.668,00
830.03.07.01.90	Diğer Dayanıklı Mal Ve Malzeme Alımları	6.360.229,98
830.03.07.02	Gayri Maddi Hak Alımları	1.793.205,24
830.03.07.02.01	Bilgisayar Yazılım Alımları Ve Yapımları	1.793.205,24

830.03.07.03	Bakım Ve Onarım Giderleri	557.989.439,56
830.03.07.03.01	Tefrişat Bakım Ve Onarım Giderleri	246.000,00
830.03.07.03.02	Makine Teçhizat Bakım Ve Onarım Giderleri	8.283.614,07
830.03.07.03.03	Taşıt Bakım Ve Onarım Giderleri	539.512.930,23
830.03.07.03.04	İş Makinası Onarım Giderleri	9.741.392,14
830.03.07.03.90	Diğer Bakım Ve Onarım Giderleri	205.503,12
830.03.08	Gayrimenkul Mal Bakım Ve Onarım Giderleri	29.873.162,60
830.03.08.01	Hizmet Binası Bakım Ve Onarım Giderleri	10.535.312,60
830.03.08.01.90	Diğer Hizmet Binası Bakım Ve Onarım Giderleri	10.535.312,60
830.03.08.06	Yol Bakım Ve Onarımı Giderleri	19.337.850,00
830.03.08.06.01	Yol Bakım Ve Onarımı Giderleri	19.337.850,00
830.03.09	Tedavi Ve Cenaze Giderleri	4.828.431,21
830.03.09.03	Cenaze Giderleri	4.828.431,21
830.03.09.03.01	Cenaze Giderleri	4.828.431,21
830.04	Faiz Giderleri	429.736.809,47
830.04.02	Diğer İç Borç Faiz Giderleri	429.736.809,47
830.04.02.09	Diğer İç Borç Faiz Giderleri	429.736.809,47
830.04.02.09.01	TI Cinsinden Diğer İç Borç Faiz Giderleri	429.736.809,47
830.05	Cari Transferler	305.730.810,19
830.05.01	Görev Zararları	19.154.325,76
830.05.01.02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına	19.154.325,76
830.05.01.02.05	Sosyal Güvenlik Kurumu	19.154.325,76
830.05.02	Hazine Yardımları (Mahalli İdare Yardımları)	15.717.020,54
830.05.02.05	Mahalli İdarelere Yardımlar	15.717.020,54
830.05.02.05.02	Belediyelere	15.717.020,54
830.05.03	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	52.918.617,69
830.05.03.01	Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara	52.918.617,69
830.05.03.01.01	Dernek, Birlik, Kurum, Kuruluş, Sandık Vb. Kuruluşlara	52.918.617,69
830.05.04	Hane Halkına Yapılan Transferler	103.761.254,16
830.05.04.03	Sağlık Amaçlı Transferler	39.646,26
830.05.04.03.01	Sağlık Amaçlı Transferler	39.646,26
830.05.04.07	Sosyal Amaçlı Transferler	103.721.607,90
830.05.04.07.90	Diğer Sosyal Amaçlı Transferler	103.721.607,90
830.05.08	Gelirlerden Ayrılan Paylar	114.179.592,04
830.05.08.09	Diğerlerine Verilen Paylar	114.179.592,04
830.05.08.09.51	İller Bankasına Verilen Paylar	114.179.592,04
830.06	Sermaye Giderleri	2.165.729.755,85
830.06.01	Mamul Mal Alımları	41.283.244,41
830.06.01.01	Büro Ve İşyeri Mefruşatı Alımları	6.155.385,00
830.06.01.01.01	Büro Mefruşatı Alımları	4.810.285,00
830.06.01.01.05	Sosyal Tesis Mefruşatı Alımları	1.345.100,00
830.06.01.02	Büro Ve İşyeri Makine Teçhizat Alımları	18.571.004,48
830.06.01.02.02	Bilgisayar Alımları	4.220.701,47
830.06.01.02.05	İşyeri Makine Teçhizat Alımları	95.100,00
830.06.01.02.90	Diğer Makine Teçhizat Alımları	14.255.203,01
830.06.01.04	Taşıt Alımları	10.800.330,53
830.06.01.04.01	Kara Taşıtı Alımları	10.800.330,53
830.06.01.06	Yayın Alımları Ve Yapımları	5.756.524,40
830.06.01.06.01	Basılı Yayın Alımları Ve Yapımları	5.756.524,40
830.06.02	Menkul Sermaye Üretim Giderleri	155.841.394,57
830.06.02.01	Müşavir Firma Ve Kişilere Ödemeler	4.085.508,00
830.06.02.01.01	Proje Giderleri	4.085.508,00

830.06.02.02	Hammadde Alımları	151.755.886,57
830.06.02.02.01	Hammadde Alımları	151.755.886,57
830.06.03	Gayri Maddi Hak Alımları	6.630.591,70
830.06.03.01	Bilgisayar Yazılımı Alımları	3.639.878,28
830.06.03.01.01	Bilgisayar Yazılımı Alımları	3.639.878,28
830.06.03.02	Harita Plan Proje Alımları	630.000,00
830.06.03.02.02	Plan Proje Alımları	630.000,00
830.06.03.03	Lisans Alımları	2.360.713,42
830.06.03.03.01	Lisans Alımları	2.360.713,42
830.06.04	Gayrimenkul Alımları Ve Kamulaştırması	68.504.931,30
830.06.04.02	Arsa Alım Ve Kamulaştırması Giderleri	13.532.035,37
830.06.04.02.90	Diğer Arsa Alım Ve Kamulaştırma Giderleri	13.532.035,37
830.06.04.03	Bina Alım Ve Kamulaştırma Giderleri	54.972.895,93
830.06.04.03.90	Diğer Bina Alım Ve Kamulaştırma Giderleri	54.972.895,93
830.06.05	Gayrimenkul Sermaye Üretim Giderleri	1.862.331.990,02
830.06.05.02	Malzeme Giderleri	108.658,60
830.06.05.02.03	Sihhi Tesisat Giderleri	108.658,60
830.06.05.07	Müteahhitlik Giderleri	1.710.485.311,37
830.06.05.07.02	Hizmet Tesisleri	2.305.296,00
830.06.05.07.04	Sosyal Tesisler	21.555.057,27
830.06.05.07.07	Yol Yapım Giderleri	1.381.944.074,13
830.06.05.07.90	Diğerleri	304.680.883,97
830.06.05.09	Diğer Giderler	151.738.020,05
830.06.05.09.01	Diğer Giderler	151.738.020,05
830.06.07	Gayrimenkul Büyük Onarım Giderleri	31.137.603,85
830.06.07.02	Malzeme Giderleri	5.980.807,20
830.06.07.02.01	İnşaat Malzemesi Giderleri	1.490.550,00
830.06.07.02.02	Elektrik Tesisatı Giderleri	2.208.732,00
830.06.07.02.03	Sihhi Tesisat Giderleri	2.281.525,20
830.06.07.07	Müteahhitlik Giderleri	25.156.796,65
830.06.07.07.04	Sosyal Tesisler	744.072,00
830.06.07.07.90	Diğerleri	24.412.724,65
830.07	Sermaye Transferleri	68.645.660,00
830.07.01	Yurtiçi Sermaye Transferleri	68.645.660,00
830.07.01.09	Diğer Sermaye Transferleri	68.645.660,00
830.07.01.09.05	Özel Teşebbüslere	68.645.660,00
GENEL TOPLAM		8.671.885.622,08

Yukarıdaki tablo incelendiğinde; 2024 mali yılı gerçekleşen bütçe giderleri toplamının 8.671.885.622,08-TL olduğu; bunun 1.235.579.826,80-TL'sinin Personel Gideri, 132.083.089,29-TL'sinin Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılan ödeme, 4.334.379.670,48- TL 'sının Mal ve Hizmet Alım Gideri, 429.736.809,47-TL' sının Faiz Giderleri, 305.730.810,19-TL 'sının Cari Transferler, 2.165.729.755,85-TL'sinin Sermaye Giderleri ve 68.645.660,00- TL 'sının Sermaye Transferleri harcama kalemlerinden meydana geldiği anlaşılmıştır.

3- Büyükşehir Belediyesinin 31.12.2024 Tarihli Bilançosu

Kurumun 31.12.20024 tarihi itibarıyla mali durumunu gösteren Bilançosunda yer alan bilgilerin dökümleri aşağıdaki gibidir.

Tarih Aralığı: 01.01.2024 - 31.12.2024

	AKTİFLER TOPLAMI	19.228.156.045,76
1	Dönen Varlıklar	4.166.864.226,22
10	Hazır Değerler	594.824.201,38
102	Banka Hesabı	587.525.491,22
104	Proje Özel Hesabı	32.983,94
109	Banka Kredi Kartlarından Alacaklar Hesabı	7.265.726,22
11	Menkul Kıymet Ve Varlıklar	610,00
112	Kamu Kesimi Tahvil Senet Ve Bonoları Hesabı	610,00
12	Faaliyet Alacakları	2.870.685.399,15
120	Gelirlerden Alacaklar Hesabı	10.286.932,79
121	Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabı	2.856.057.846,84
126	Verilen Depozito Ve Teminatlar Hesabı	4.189.063,92
127	Diğer Faaliyet Alacakları Hesabı	151.555,60
13	Kurum Alacakları	34.399.864,94
132	Kurumca Verilen Borçlardan Alacaklar Hesabı	34.399.864,94
14	Diğer Alacaklar	1.547.202,42
140	Kişilerden Alacaklar Hesabı	1.547.202,42
15	Stoklar	282.983.769,89
150	İlk Madde Ve Malzeme Hesabı	282.902.594,77
157	Diğer Stoklar Hesabı	81.175,12
16	Ön Ödemeler	266.362.117,16
162	Bütçe Dışı Avans Ve Krediler Hesabı	41.894.320,49
165	Mahsup Dönemine Aktarılan Avans Ve Krediler Hesabı	224.467.796,67
19	Diğer Dönen Varlıklar	116.061.061,28
190	Devreden Katma Değer Vergisi Hesabı	116.061.061,28
2	Duran Varlıklar	15.061.291.819,54
22	Faaliyet Alacakları	3.254.900,21
220	Gelirlerden Alacaklar Hesabı	102.691,14
222	Gelirlerden Tecilli Ve Tehirli Alacaklar Hesabı	1.890.049,40
226	Verilen Depozito Ve Teminatlar Hesabı	1.262.159,67
24	Mali Duran Varlıklar	433.839.946,36
240	Mali Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı	346.103.913,42
241	Mal Ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabı	87.736.032,94
25	Maddi Duran Varlıklar	14.599.597.392,68
250	Arazi Ve Arsalar Hesabı	1.532.963.693,88
251	Yeraltı Ve Yerüstü Düzenleri Hesabı	883.738.377,76
252	Binalar Hesabı	454.656.814,38
253	Tesis, Makine Ve Cihazlar Hesabı	381.568.300,39
254	Taşıtlar Hesabı	2.265.026.488,13
255	Demirbaşlar Hesabı	237.422.059,58
257	Birikmiş Amortismanlar Hesabı (-)	-521.476.815,13
258	Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı	9.365.698.473,69
26	Maddi Olmayan Duran Varlıklar	0,00
260	Haklar Hesabı	58.557.865,41
268	Birikmiş Amortismanlar Hesabı (-)	-58.557.865,41
29	Diğer Duran Varlıklar	24.599.580,29
294	Elden Çıkarılacak Stoklar Ve Maddi Duran Varlıklar Hesabı	38.371.449,48
299	Birikmiş Amortismanlar Hesabı (-)	-13.771.869,19

	PASİFLER TOPLAMI	19.228.156.045,76
3	Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	943.860.262,29
30	Kısa Vadeli İç Mali Borçlar	8.569.663,75
300	Banka Kredileri Hesabı	8.569.663,75
32	Faaliyet Borçları	589.216.639,79
320	Bütçe Emanetleri Hesabı	589.216.639,79
33	Emanet Yabancı Kaynaklar	99.442.463,86
330	Alınan Depozito Ve Teminatlar Hesabı	57.297.189,65
333	Emanetler Hesabı	42.145.274,21
36	Ödenecek Diğer Yükümlülükler	229.385.765,85
360	Ödenecek Vergi Ve Fonlar Hesabı	33.539.314,80
361	Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hesabı	24.228.132,21
362	Fonlar Veya Diğer Kamu İdareleri Adına Yapılan Tahsilat Hesabı	1.331.230,81
363	Kamu İdareleri Payları Hesabı	3.728.036,35
368	Vadesi Geçmiş, Ertelenmiş Veya Taksitlendirilmiş Vergi Ve Diğer Yükümlülükler Hesabı	166.559.051,68
37	Borç Ve Gider Karşılıkları	16.920.808,19
372	Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabı	16.920.808,19
38	Gelecek Aylara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları	17.515,13
381	Gider Tahakkukları Hesabı	17.515,13
39	Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar Hesabı	307.405,72
397	Sayım Fazlaları Hesabı	307.405,72
4	Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	1.333.742.284,89
40	Uzun Vadeli İç Mali Borçlar	835.527.899,28
400	Banka Kredileri Hesabı	835.527.899,28
43	Diğer Borçlar	22.900,00
430	Alınan Depozito Ve Teminatlar Hesabı	22.900,00
47	Borç Ve Gider Karşılıkları	110.746.190,20
472	Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabı	110.746.190,20
48	Gelecek Yıllara Ait Gelirler Ve Gider Tahakkukları	387.445.295,41
480	Gelecek Yıllara Ait Gelirler Hesabı	730.263,60
481	Gider Tahakkukları Hesabı	386.715.031,81
5	Öz Kaynaklar	16.950.553.498,58
50	Net Değer	2.286.676.041,25
500	Net Değer Hesabı	2.286.676.041,25
57	Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları	7.423.432.907,59
570	Geçmiş Yıllar Olumlu Faaliyet Sonuçları Hesabı	7.423.432.907,59
58	Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları	-878.194.262,97
580	Geçmiş Yıllar Olumsuz Faaliyet Sonuçları Hesabı (-)	-878.194.262,97
59	Dönem Faaliyet Sonuçları	8.118.638.812,71
590	Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu Hesabı	8.118.638.812,71

	NAZIM(+) TOPLAMI	14.377.502.126,57		NAZIM(-) TOPLAMI	14.377.502.126,57
9	Nazım Hesaplar	14.377.502.126,57	9	Nazım Hesaplar	14.377.502.126,57
90	Ödenek Hesapları	210.000.000,00	90	Ödenek Hesapları	210.000.000,00
906	Mahsup Dönemine Aktarılan Kullanılacak Ödenekler Hesabı	210.000.000,00	907	Mahsup Dönemine Aktarılan Ödenekler Hesabı	210.000.000,00
91	Nakit Dışı Teminat Ve Kişilere Ait Menkul Kıymet Hesapları	1.448.539.671,73	91	Nakit Dışı Teminat Ve Kişilere Ait Menkul Kıymet Hesapları	1.448.539.671,73
910	Alınan Teminat Mektupları Hesabı	453.539.671,73	911	Alınan Teminat Mektupları Emanetleri Hesabı	453.539.671,73
914	Verilen Teminat Mektupları Hesabı	995.000.000,00	915	Verilen Teminat Mektupları Karşılığı Hesabı	995.000.000,00
92	Taahhüt Hesapları	12.643.763.454,84	92	Taahhüt Hesapları	12.643.763.454,84
920	Gider Taahhütleri Hesabı	12.643.763.454,84	921	Gider Taahhütleri Karşılığı Hesabı	12.643.763.454,84
99	Diğer Nazım Hesaplar	75.199.000,00	99	Diğer Nazım Hesaplar	75.199.000,00
990	Kiraya Verilen, İrtifak Hakkı Tesis Edilen Maddi Duran Varlıkların Kayıtlı Değeri	75.199.000,00	999	Diğer Nazım Hesaplar Karşılığı Hesabı	75.199.000,00

Not; Yukarıda düzenlenen Bilanço içerisinde yer alan 121Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabında otomasyon sisteminden kaynaklı bir muhasebe hatası,07.03.2025 tarih ve 2487 sayılı yevmiye maddesi ile düzeltme yoluna gitmiştir. Yapılan düzeltme fişinde Kasım-2024 döneminde 121 nolu Hesap içerisinde yer alan Elektrik Enerjisi Gelirleri Hesabına sehven 2.394.702.911.TL fazladan gelir kaydı yapılması nedeniyle gerekli düzeltme yapılmıştır. Bilançoda yer alan 121Gelirlerden Takipli Alacaklar Hesabının 475.982.488.TL olarak düzeltilmiştir.

Yukarıda ayrıntılı dökümü yapılan Diyarbakır büyükşehir Belediyesinin 31.12.2024 tarihli bilançosuna göre borç tablosu aşağıda çıkarılmıştır.

BORÇ TÜRÜ		TUTARI (TL)
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar		943.860.262.29
	Faaliyet Borçları	588.216.639.79
	Ödenecek Diğer Yükümlülükler	229.385.765.85
	Diğer Kısa Vadeli Borçlar	126.257.856.65
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar		1.333.742.294.89
	Banka Kredileri Hesabı	835.527.899.27
	Gider Tahakkukları Hesabı	386.715.031.81
	Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kay	114.499.363.81
TOPLAM BORÇ		2.277.602.557.18

Kurumun, 31.12.2023 tarihi itibarıyla 3.073.996.173. TL olan kurum borcu, 31.12.2024 tarihi itibarıyla 2.277.602.557.TL olması nedeniyle 796.393.616. TL azalmıştır. Kurum kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması ve zorunlu haller dışında gereksiz borçlanmaya gidilmemesi ve bu dönem içerisinde gösterilen hassasiyetin gösterilmesi gerekir.

D- YAPILAN SATIN ALMALARLA İLGİLİ İNCELEMELER

- İHALE İŞ VE İŞLEMLERİ

4734 SAYILI KANUNUN 19. MADDESİ KAPSAMINDA AÇIK İHALEYLE YAPILAN İŞLER				
S.NO	YILI	İHALE USULÜ	İHALENİN NEVİ	TUTARI
1	2024	4734 Sayılı Kanunun 19. Maddesi	Hizmet Alımı İşi	467.005.620.50
2	2024	4734 Sayılı Kanunun 19. Maddesi	Mal Alımı İşi	193.256.525.00
3	2024	4734 Sayılı Kanunun 19. Maddesi	Yapım İşleri	1.470.832.520.45
TOPLAM TUTAR				2.131.094.665.95

4734 SAYILI KANUNUN 21/b MADDESİ KAPSAMINDA PAZARLIK USULÜYLE YAPILAN İŞLER				
S.NO	YILI	İHALE USULÜ	İHALENİN NEVİ	TUTARI
1	2024	4734 Sayılı Kanunun 21/b Maddesi	Hizmet Alımı İşi	131.122.700.00
2	2024	4734 Sayılı Kanunun 21/b Maddesi	Mal Alımı İşi	63.875.000.00
3	2024	4734 Sayılı Kanunun 21/b Maddesi	Yapım İşleri	
TOPLAM TUTAR				194.997.700.00

4734 SAYILI KANUNUN 21/f MADDESİ KAPSAMINDA PAZARLIK USULÜYLE YAPILAN İŞLER				
S.NO	YILI	İHALE USULÜ	İHALENİN NEVİ	TUTARI
1	2024	4734 Sayılı Kanunun 21/f Maddesi	Hizmet Alımı İşi	5.696.900.00
2	2024	4734 Sayılı Kanunun 21/f Maddesi	Mal Alımı İşi	5.970.630.00
3	2024	4734 Sayılı Kanunun 21/f Maddesi	Yapım İşleri	
TOPLAM TUTAR				11.667.530.00

2024 YILI İHALELERİN GENEL TOPLAMI				2.337.759.895.00
---	--	--	--	-------------------------

4734 SAYILI KANUNUN 22/D MADDESİ KAPSAMINDA DOĞRUDAN TEMİN İŞLEMLERİ USULÜYLE YAPILAN İŞLER				
S.NO	YILI	İHALE USULÜ	İHALENİN NEVİ	TUTARI
1	2024	4734 Sayılı Kanunun 22/D Maddesi	Hizmet Alımı İşi	38.945.469.56
2	2024	4734 Sayılı Kanunun 22/D Maddesi	Mal Alımı İşi	86.370.836.63
3	2024	4734 Sayılı Kanunun 22/D Maddesi	Yapım İşleri	2.403.193.15
TOPLAM TUTAR				127.719.499.34

4734 SAYILI KANUNUN 3. MADDESİ KAPSAMINDA YAPILAN İŞLER

4734 SAYILI KANUNUN 3/a MADDESİ KAPSAMINDA YAPILAN İŞLER				
S.NO	YILI	HARCAMA BİRİMİNİN ADI	İHALENİN NEVİ	TUTARI
1	2024		Hizmet Alımı İşi	
2	2024	226.853.640	Mal Alımı İşi	227.062.777
3	2024		Yapım İşleri	
TOPLAM TUTAR				

4734 SAYILI KANUNUN 3/e MADDESİ KAPSAMINDA YAPILAN İŞLER				
S.NO	YILI	HARCAMA BİRİMİNİN ADI	İHALENİN NEVİ	TUTARI
1	2024		Hizmet Alımı İşi	
2	2024		Mal Alımı İşi	227.062.777
3	2024		Yapım İşleri	
TOPLAM TUTAR				

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun temel ilkelerini belirleyen 5.maddesinde, İdareler, bu kanuna göre yapılacak ihalelerde saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarda ve zamanda karşılanmasını ve kaynakların etkin ve verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur denmektedir.

Bu nedenle Eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal ve hizmet alımları ile yapım

işleri kısımlara bölünmemesine, aralarında doğal bağlantı bulunmadığı sürece mal, hizmet ve yapım işlerine ilişkin ihalelerin bir arada yapılmamasına ve ihalelerde daha çok isteklinin katılabileceği rekabet koşullarının oluşturulmasına gösterilen özenin en üst seviyede olması gerekir.

E- BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİNE AİT TAŞINMAZLAR

Büyükşehir Belediyesine ait taşınmazların sevk ve idaresi Kaynak Geliştirme Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmakta olup ilgili daire başkanlığının Komisyonumuza vermiş olduğu verilere göre Büyükşehir Belediyemizin sahip olduğu taşınmazların (mezarlık alanları hariç) ilçe bazında dökümü aşağıda yapılmıştır.

Taşınmazın Bulunduğu İlçe	Sayı
Bağlar	178
Bismil	17
Çermik	12
Çınar	81
Çüngüş	5
Dicle	7
Eğil	1
Ergani	46
Hani	17
Hazro	7
Kayapınar	354
Kocaköy	2
Kulp	5
Lice	13
Silvan	13
Sur	274
Yenişehir	314
Toplam	1526

Bu taşınmazların birçoğu arsa. Susuz tarla, yol, yeşil saha. Okul sahası, çocuk bahçesi. Oto park, lojman. Kargır dükân. Bahçe, mesken, dükân direk hane. Yer altı otoparkı. İdari büro ve kurum faaliyetlerinin yürütülmesinde kullanılan idari binalardan oluşmaktadır.

Kurum mülkiyetinde olan ve Ek-2 de dökümü yapılan hizmet binaları. Kayyum döneminde alınan meclis kararları ile başka kurumlara devir ve tahsis edilerek kurum hizmetlerinin aksamasına neden olunmuştur.

Tahsis ve devri yapılan ve dava konusu olan hizmet binalarının tekrardan kurum hizmetlerine sunulabilmesi için yasal olarak gerekli tüm işlerin yapılması gerekir.

Yine kurum mülkiyetinde olan ve kullanım hakkı üçüncü şahıslara verilen taşınmazların bir kısmı 2886 sayılı yasa gereği kiralama yoluyla bir kısımda sürekli süre uzatımı yoluyla ecriden misil bedeli tahsil edilmektedir. 31.12.2024 tarihi itibarıyla Kiralama ve Ecri misil bedeli karşılığında üçüncü şahıslar tarafından kullanılan taşınmazlardan elde edilen gelirlerin dökümleri aşağıda tablo halinde belirtilmiştir.

Taşınmaz Sayısı	Taşınmaz Bedeli	Tahakkuk (TL)	Tahsilat (TL)	Güncel Borç (TL)
332	Ecri misil	5.645.717.31	3.664.832.25	1.981.084.96
102	Kira	53.190.717.27	40.819.847.06	12.370.869.21

Bilindiği üzere belediye taşınmazlarının kullanım hakkının üçüncü şahıslara devri 2886 sayılı yasada belirtilen hükümlere tabi olup bu taşınmazların ihale yoluyla kiraya verilmesi ve kira sürenin bitmesi halinde yeniden ihale yapılarak kiraya verilmesi gerekir.

Kurum taşınmazlarının ihale yapılmadan süre uzatımı yoluyla üçüncü şahıslar tarafından kullanılması hukuki sorunlara neden olduğu gibi kullanım bedellerinin emsal bedellerden çok düşük kalmasına ve kurum gelirlerinin azalmasına neden olur.

F – TAŞINIR İŞLEMLERİ

Seçimden sonra iş başı yapan yeni yönetim Kurum taşınırlarının gerçek miktar ve tespitlerinin yapılabilmesi için genelge yayınlamış olup yayınlanan genelge ile tüm harcama birimleri nezdinde fiili sayımların yapılması istenilmiştir. Daha sonra İç Denetim Birimi Başkanlığı tarafından taşınırlara ilişkin yapmış olduğu denetim sonucunda 20.12.2024 tarih ve 2024/4 sayılı Denetim raporu tanzim edilmiştir.

Tanzim edilen raporda, taşınır işlemlerine ilişkin hatalı işlem ve eksiklikler tespit edilmiştir. Tespit edilen hatalı ve eksik işlemler için ilgili harcama birimlerine belirli bir süre verilmiştir. Taşınır işlemlerindeki eksiklerin giderilmesi için gerekli hassasiyetin gösterilmesi gerekir

V- DEĞERLENDİRME

1- Kurumun kurumsallaşması ve kurum kaynaklarının etkin ve verimli kullanılmasında en önemli kaynak insan kaynağıdır. Son yıllarda aşırı personel istihdamı ve istihdam edilen personelin liyakat ve ehliyet ölçüsünde yapılmamasından dolayı kurumun bu en değerli kaynağından amaçlanan fayda temin edilemediği gibi kurum giderleri içerisinde çok önemli bir yer kaplamaktadır.

Kurumsallaşmış birçok oluşumda olduğu gibi insan kaynağında maksimum faydanın sağlanması, personel giderlerinin makul bir seviyede tutulması ve istihdam edilecek personelin liyakat ve ehliyet ölçüsünde yapılabilmesi için “İnsan Kaynağı Yönetimi Politikası”nın oluşturulması,

2- Raporun yukarıdaki bölümünde detaylı olarak izah edildiği üzere uzun yıllardan beri kurum öz gelirlerinin toplam gelirler içerisindeki payı çok düşük bir seviyede kalmakta olup, kurum öz gelirlerinin artırılabilmesi için yeni gelir kaynaklarının oluşturulması ve kurumun kişi ve kurumlardan tahsil edilemeyen alacaklarının çok ivedi bir şekilde tahsil edilmesi,

3- Kurumun, 31.12.2023 tarihi itibarıyla 3.073.996.173. TL olan kurum borcu, 31.12.2024 tarihi itibarıyla 2.277.602.557.TL olması nedeniyle 796.393.616. TL azalmıştır. Kurum kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması ve zorunlu haller dışında gereksiz borçlanmaya gidilmemesi ve bu dönem içerisinde gösterilen hassasiyetin gösterilmesi.

4- 4734 sayılı Kamu İhale Kanunun 22/d maddesinde doğrudan temin usulü ve bu usule göre yapılan alımlarda riayet edilmesi gereken hususlar açıkça belirtilmiştir. Doğrudan temin süreci bir ihale usulü olmayıp idareler tarafından gerçekleştirilen bir alım sürecidir. 4734 sayılı kanunun 22.ci maddesinde belirtilen durumlar için gerçekleştirilecek olan doğrudan teminler, ihtiyaçların, kanunun 18 ve 10. uncu maddesinde belirtilen kriter ve zorunluluklar olmadan yapılması mümkündür. Bu durum suiistimallerle açık bir durum olduğundan bu usule göre yapılan alımlarda azami dikkat ve piyasa araştırması kuralına uygun hareket edilmesi, Belediyenin zarara uğratılmaması için ilgililerce gerekli dikkat ve özenin gösterilmesi gerekmektedir.

5- 4734 sayılı kanunun 21/f maddesinde pazarlık usulü ile ihale açıklanmıştır. Kanunda belirtilen hallerde kullanılabilen, ihale sürecinin iki aşama olarak gerçekleştirildiği ve idarenin ihale konusu için teknik detaylarıyla gerçekleştirilen yöntemlerinin ve belli hallerde fiyatı isteklilerle görüştüğü usuldür. Bu usule kanunda belirtilen haller dışında çok fazla başvurulmamalıdır. İhalenin ivedi olarak zorunlu yapılması gibi haller dışında bu usule göre ihale yoluna gidilmesi

6- Yine 4734 sayılı kanunun 21/b maddesi usulünce yapılan ihalelerde, idare tarafından

öngörülemeyen deprem, afet, sel baskını, yangın, göçük tehlikesi vb olayların ani ve beklenmeyen olaylar kapsamında değerlendirilerek bu olaylar sonucunda ortaya çıkan hasar ve arızaların giderilmesi amacıyla yapılacak işlerin veya alınması gereken önlemlerin pazarlık usulü ile ihale edilmesi mümkün bulunmaktadır.

İdarelerin bu gerekçeye dayanarak pazarlık usulünü kullanması durumunda, öngörülemeyen durum açıkça belirtilmeli, yanlış yorumlara ve uygulamalara sebebiyet verilmemelidir. İdarelerin çoğu zaman kendi planlama ve zamanlama hatalarını bu bent kapsamında değerlendirerek, pazarlık usulünü kullanması maddenin ruhuna aykırılık teşkil etmektedir. 21/b maddesine göre ihaleler yapılırken mutlak surette öngörülemeyen durumlar açıkça belirtilmeli, öne sürülen gerekçeler de kabul edilebilir nitelikte olmalıdır. Aksi takdirde olası bir teftiş ve denetimde idare açısından izahatı mümkün olmayan sonuçlar doğabilmektedir.

Sonuç olarak 4734 sayılı Kanun'un 21.maddesinin b bendi kapsamında ihaleye çıkılabilmesi için; a-) İdarelerin kusurundan kaynaklanan bir durumun olmaması b-) Ortaya çıkan olayın; ihale yapılmasını gerektiren durumdan önce, idare tarafından öngörülemez, olağandışı, anormal nitelikte ve idarenin iradesinden bağımsız olması,

7- 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun temel ilkelerini belirleyen 5.maddesinde, İdareler, bu kanuna göre yapılacak ihalelerde saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarda ve zamanda karşılanmasını ve kaynakların etkin ve verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur denmektedir.

Bu nedenle eşik değerlerin altında kalmak amacıyla mal ve hizmet alımları ile yapım işleri kısımlara bölünmemesine, aralarında doğal bağlantı bulunmadığı sürece mal, hizmet ve yapım işlerine ilişkin ihalelerin bir arada yapılmamasına ve ihalelerde daha çok isteklinin katılabileceği rekabet koşullarının oluşturulması,

8- Kurum taşınmazlarından etkin bir şekilde yararlanılabilmesi için Değerleme Komisyonunun oluşturulması, oluşturulacak "Değerleme Komisyonu " boş ve atıl vaziyete bulunan taşınmazların kiralanması ve gerektiğinde satılarak kurum için yeni kaynak oluşturulması,

9- Mülkiyeti kuruma ait olan taşınmazların bir kısmı 2886 sayılı yasa gereği kiralama yoluyla bir kısmı da sürekli süre uzatımı yoluyla üçüncü şahısların kullanımına verilmiştir. Kurum açısından hem gelir kaybına ve hem de hukuki sorunların oluşumuna neden olan "süre uzatımı" uygulamalarından vazgeçilmesi taşınmazların tamamının 2886 sayılı yasa gereği kiralama yoluyla verilmesi ve kiralama sürelerinin çok zorunlu haller dışında kısa tutulması,

10- Kayyum. Döneminde alınan meclis kararları ile başka kurumlara devir ve tahsis edilen kurum taşınmazlarının, tekrardan kurum hizmetlerine sunulabilmesi için yasal olarak gerekli tüm işlerin yapılması.

11- Kurum taşınırlarının muhasebe kayıtlarında gerçek miktar ve tutarları şile yer alabilmeleri için Taşınır Mal Yönetmeliğinin. 32. maddesinde belirtildiği üzere yılsonlarında fiili sayımların düzenli olarak yapılması ve zorunlu hallerde harcama yetkilileri tarafından yıl içerisinde de yapılması gerekir

12- Belediyemiz, 4046 sayılı Doğalgaz Piyasası Kanunu gereği herhangi bir sermaye koymaksızın şirketin % 10 oranında hissedardır. Kurumun muhasebe kayıtları üzerinde yapılan incelemede 2.302.340.46.TL tutarında Kar Payı gelirinin bulunduğu tespit edilmiştir.

Söz konusu kar payı gelir, Diyarğaz A.Ş'nin 2023 T. Yılına ilişkin Doğalgaz faaliyetlerinde elde edilen kar dağıtımından Belediyemize düşen pay olduğu anlaşılmıştır.

Geniş faaliyet alanlarına belediye hizmetlerini sunmakla mükellef olan ve kıt kaynaklara sahip Kurumumuza aktarılan bu kar payların her yıl düzenli bir şekilde aktarılmasının sağlatılması,

13 – Belediyemizin % 50'sinden fazla hissedar olduğu Mad Kentsel A.Ş ve Personel A.Ş'ye ait mali tabloları üzerinde yapılan denetimde,

Med Kentsel A.Ş'nin, 2024 Yılında 24.016.028.04. TL faaliyet zararının bulunduğu,

2023 yılında zarar eden Personel A.Ş'nin, 2024 T. Yılında faaliyet karının bulunduğu tespit edilmiş olup, Belediyemize ait bu şirketlerin kaynakları etkin verimli kullanma ve kuruma ek gelir oluşturmada göstermiş olduğu hassasiyetin artırılarak devam ettirilmesi,

Gerekir.

VI-SONUÇ

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 25.maddesi gereğince Diyarbakır Büyükşehir Belediye Meclisi'nce oluşturulan komisyonumuzca 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun amacına yönelik olarak Belediye kaynaklarının kullanılmasında hesap verilebilirliği ve mali saydamlığı sağlamak üzere tespit edilen denetim sonuçları yukarıda bölümlerinde değerlendirilmiş olup;2024 yılına ait evraklar sondajlama ve örnekleme yöntemiyle bakılarak görülebilen hata ve noksanlıklar ile eleştiriye gerektiren konular, eksiklikler ve önerilen hususlar raporumuzda belirtilmiştir.

Denetim Komisyonu Raporumuz Diyarbakır Büyükşehir Belediye Meclisi'ne arz olunur.

Berfin Orak KAYA
Denetim Kom. Bşk.

Ersin ÖZGÖREN
Den. Kom. Bşk. V.

Mahmut YOKUŞ
Denetim Kom. Üyesi

Hayat ÖZMEZ
Denetim Kom. Üyesi

Ethem İPEK
Denetim Kom. Üyesi